

Excursie Stoeplanten

Jan Deterd Oude Weme
KNNV Enschede

26-11-2022

Excursie Stoeplanten rondom de MuseumFabriek

Even voor tienem kom ik fietsend op het museumplein aan en bekruipt me de gedachte “wat is het hier nog verlaten op dit tijdstip, weinig anders dan stenen en flagstones te zien, een grauwe bedoening.” Mensen zijn er nauwelijks, op één hand te tellen. Misschien hangt deze wat impulsieve associatie ook samen met de herfstachtige en kille omstandigheden van het moment, aan de rand van Enschede zag ik de nog resterende mistflarden van een donkere nacht. De stad is duidelijk nog niet wakker.

Op het plein komt een wandelaar in mijn richting lopen en het blijkt een bekend gezicht te zijn, wat leuk, het is Erik, en we beginnen direct een praatje. Met mij is hij erg benieuwd naar wat deze ochtend brengt en we hopen dat we op meer mensen kunnen rekenen. Er zijn afmeldingen binnengekomen van mensen die om uiteenlopende redenen verhinderd zijn.

Bij de verzamelplek zijn we aanvankelijk met zijn vieren, waaronder Pieter S. die voor het eerst aan een excursie van ons deel neemt. We kennen zijn naam, en tevens zijn (voortuitgesnelde) faam als een door de wol geverfd florist. We zijn blij met zijn komst, omdat hiermee de expertise in ons groepje een stevige impuls ondergaat. Judith brengt het aantal op vijf en laat zich ontvallen, dat “het zo koud is.” Gaandeweg zal blijken, dat ze hiermee de spijker op de kop slaat. Op dat moment overheerst bij ons nog een beetje de warmte die gelijke tred houdt met nieuwsgierigheid met wat de stoep ons zal brengen.

Na een helder en inspirerend welkomstwoord van Kevin, beginnen we aan onze ronde rond het museum. Eerst even oriënteren, of er iets te ontdekken valt, en zo ja, waar dan tussen de tegels. Terwijl we nog bij de (kleine) fietsenstalling staan, valt ons oog op groen tussen de fietsen en ja hoor, hier staan meerdere plantjes en niet allemaal dezelfde. Direct staan we op scherp en komen er vragen op, welke planten zich hier genesteld hebben. Zonder terug te moeten grijpen op ObsIdentify, kan Pieter zonder dralen bogen op zijn ervaring en verloopt het identificeren heel vlotjes, met toch wel verbaasde uitroepen van onze kant. Voor hem is het min of meer gesneden koek, maar leuk om te zien dat elk plantje kan rekenen op een aandachtige blik. Met geregeld een welkome toelichting, maar zonder opsmuk.

Toch kunnen we maar moeilijk aan de gewoonte ontkomen om de smartphone te pakken en te kijken wat dit oplevert. Het opmerkelijke is dat de digitale route er geregeld naast zit. De inventarisatie op de stoep is hiermee begonnen. Het straatgras (*Poa annua*) wordt als eerste soort ingevoerd als aangetroffen plant (in VERA¹ overigens) en dan komt, na heel wat gissen en missen van onze kant, het oranje havikskruid (*Pilosella aurantiaca*) als eervolle tweede. Misschien is deze plant over komen waaien van een nabije tuin, maar inmiddels wordt deze vrijwel tot de inheemse flora gerekend, als ik het goed begrepen heb.

Hierna vergt het nauwelijks moeite om overal om ons heen plantjes / planten te vinden, alsof we al snel in vorm zijn geraakt om meer op detailniveau waar te nemen. Gaande onze wandeling bekruipt ons in toenemende mate dan ook het gevoel dat we bij aankomst toch wel ziende blind geweest zijn en snappen niet zo goed de omslag naar onze veel grotere vindingrijkheid. Soms staan er zelfs dicht bij elkaar allerlei verschillende soorten te pronken met hun aanwezigheid, tenminste als je er oog voor hebt. Op de bijgevoegde foto's is hier

¹VERA is de invoer-app voor de NDFV Verspreidingsatlas

hopelijk een indruk van te krijgen. Enkele namen van de veelal nog piepkleine plantjes die ogenschijnlijk zonder schroom de komende herfst en winter trotseren: kleine veldkers (*Cardamine hirsuta*), gewone melkdistel (*Sonchus oleraceus*), gehoornde klaverzuring (*Oxalis corniculata*), wat een lieflijke naam voor dit plantje dat bekend staat als een plaag voor tuiniers die de tuin graag overzichtelijk en ordelijk houden), klein kruiskruid (*Senecio vulgaris*) en vroegeling (*Draba verna*). Ook troffen we veel minder bekende (tenminste bij mij) soorten aan als bijv: hertshoornweegbree (*Plantago coronopus*), bezemkruiskruid (*Senecio inaequidens*), stijf straatliefdegras (*Eragrostis minor*), kluwenhoornbloem (*Cerastium glomeratum*) en dichtbloemige kruidkers (*Lepidium densiflorum*).

Dat we versteld staan van de diversiteit in deze stedelijk locatie, staat als een paal boven water. Hoe deze plantjes er in slagen zich in stenige omgeving, c.q. smalle groeven of spleten te vestigen, blijft een raadsel. Met de menselijke hand zal ons dit nauwelijks lukken, denken we. Ook realiseren we ons, dat de stoeplanten ook nu nog wel, maar zeker in het recente verleden afgeserveerd werden als onkruid, waar we vanaf moesten zien te komen. Gelukkig is er voorzichtig van een kentering sprake. O.a. de Leidse Universiteit, samen met de Hortus botanicus, doet er veel aan de mensen bewust te maken van de werkelijke waarde van deze stoeplanten.

Het is koud, dus we lopen gauw verder. Op naar een verhoogd aangelegd veldje dat zo groen is als gras. Vrijwel direct valt ons de soorten-rijkdom op die zich hier dicht opeen verzameld heeft. Wat een uitdaging zo'n veldje te moeten inventariseren. Wij laten het nu bij een meer globale screening. O.a. (zachte en kleine) ooievaarsbekken en reigersbekken weten zich hier te onderscheiden. We houden de vaart er in en beseffen niet volledig te kunnen zijn. Steken de straat over en gaan de Roombeek wijk in, richting winkelcentrum. Hier zien we o.a. heel gewone planten als paardebloem en akkerdistel, die in hun alledaagsheid toch best heel fris en mooi kunnen zijn. Ook lopen we tegen nog wat bijzondere planten aan als grote zandkool (*Diplotaxis tenuifolia*), bezemkruiskruid (*Senecio inaequidens*) en hoge fijnstraal (*Erigeron sumatrensis*). Telkens is zoiets weer een verrassing, of je nu in het veld rondloopt of hier tussen de hoogbouw. Bekend is dat zich hier geschikte microklimaatjes kunnen ontwikkelen, waar (o.a. warmteminnende) planten zich lekker bij voelen.

Langzaam maar toch zeker naderen we het einde van deze nu al bijzondere en zeker geslaagde excursie, waar we tot waarneming komen van iets meer dan 50 soorten planten op de stoep. Goed gemutst en tevreden stoppen we.

Weer een ervaring rijker!!

Tekst: Jan
Redactie: WimB
Foto's: Jan

Gewone melkdistel. Foto Jan

Oranje havikskruid. Foto Jan

Witte winterpostelein. Foto Jan

Bleekgele droogbloem. Foto Jan

Grote zandkool. Foto Jan

Bezemkruiskruid. Foto Jan

Hoge fijnstraal. Foto Jan

Deelnemers. Foto Jan

Deelnemers. Foto Jan

Deelnemers. Foto Jan